

OD REDAKCJI

Zygmunt Gloger należy do tych wielkich postaci kultury polskiej, które nie zostały do tej pory w sposób należyty wydobyte z cienia, uhonorowane nie tyle jubileuszami, ile wnikliwą pracą badawczą i edytorską. Jego zasługi, choćby jako autora *Encyklopedii staropolskiej ilustrowanej* czy *Dolinami rzek*, stawiają go w rzędzie najwybitniejszych XIX-wiecznych polihistorów, pisarzy, publicystów, etnografów. Pozostawił w swojej przebogatej twórczości – bibliografia jego prac z pewnością nie zamknie się sumą tysięcy pozycji – materiał do dziejów Polski, lecz także krajów, które w XV wieku powstały na ziemiach Rzeczypospolitej: krajów bałtyckich, Białorusi, Ukrainy.

O wszechstronności Glogera jako badacza, społecznika, polemisty, pisarza świadczą wydane w latach 2014–2016 w Białymstoku *Pisma rozproszone* w trzech tomach, obejmujące ponad trzy i pół tysiąca stron prace autora *Roku polskiego*. Wszystkie te dzieła wydobyto z trudno – nawet w dobie Internetu – dostępnych gazet, pism, periodyków XIX-wiecznych, następnie opracowano językowo i opatrzone przypisaniami. Dopiero zebranie w jednym miejscu – jakim jest edycja – tego ogromnego materiału piśmienniczego umożliwia łączenie zjawisk, kojarzenie faktów i tez, słowem: prawdziwe badania. Istnieje utarty pogląd, iż „niemal wszystko jest dziś w Internecie”. To prawda. Lecz to medium nie łączy automatycznie tekstów, nie kojarzy tematów, nie weryfikuje faktów. Dlatego, w naszym najgłębszym przekonaniu, edycja *Pism rozproszonych* Zygmunta Glogera winna rozpoczynać dopiero systematyczne badanie nad Glogera dziełem – wielokształtowym, olbrzymim.

Temu też celowi służyła I Ogólnopolska Konferencja Naukowa, zorganizowana w 170. rocznicę urodzin: „Zygmunt Gloger 1845–1910. Pisarz, myśliciel, uczony. Rewizje”, Białystok 23–24 października 2015 roku. Prezentowany tom studiów *Zygmunt Gloger. Pisarz, myśliciel, uczony. Studia* przynosi wyniki badań prezentowane na sesji naukowej, w której wzięło udział trzydziestu badaczy: literaturo- i językoznawców, historyków, muzykologów i archeologów, biblioteko- i kulturoznawców. Ufamy, iż jest to wstęp do działań zakrojonych na szerszą skalę, mających na celu pełne odzyskanie twórczości – jakże wszechstronnej, bogatej – Zygmunta Glogera dla nowoczesnej kultury polskiej, która weszła w XXI wiek.

Gloger w sposób naturalny powinien się stać pomostem między staropolską dawnością, potem XIX stuleciem a współczesnością.

Jan Leończuk, Jarosław Ławski, Łukasz Zabielski

Białystok, 1 listopada 2016 roku